

GEWOON

uitgave van de landelijke vereniging centraal wonen

ANDERS

ONTMOETINGSDAG

in Thedinghsweert

CENTRAAL WONEN & Geluk

BEZOEK UIT AMERIKA

BESTUURSLEDEN GEZOCHT!

2013
JAARGANG 36, NR. 118
LOSSE NUMMERS 3,50

'Gewoon Anders' is het blad van de Landelijke Vereniging Centraal Wonen (LVCW)

Postbus 19163, 3501 DD Utrecht
06-13015869
Internet: www.lvcw.nl
Mail: info@lvcw.nl

Prikbord: www.woongroep.net

Abonnementen
€ 10,- per jaar.

Aangesloten woongemeenschappen krijgen per 6 huishoudens 1 exemplaar van ieder nummer ter verspreiding onder de leden.

Opzegging voor 1 oktober.

Losse nummers € 3,50 excl. porto
Voor een proefnummer mail: info@lvcw.nl

Redactieadres
Oosterweg 2 c
1968 KN Heemskerk
Mail: redactiega@gmail.com

Redactie
Anna Dijkhuis
Heleen Toet
Flip Krabbendam
Aan dit nummer werkten verder mee:
Gerard van Duin
Riana Schoenmakers
Tienta Verlegh
Peter Bakker

Column
Esther van Gog

Foto voorpagina
Ontmoetingsdag in Thedinghsweert

Is er interessant nieuws uit je project, schrijf ons dan. Wie schrijft die blijft. Jij kan het ook.

Druk en opmaak
Drukkerij Pasklaar
Sittard

MEDE BESTUURSLEDEN GEZOCHT

Binnen het LVCW-bestuur spraken we af dat ik een wervende oproep zou schrijven op zoek naar nieuwe bestuursleden. Al schrijvend werd het naar mijn smaak te veel een personeelsadvertentie. Met alle gladde woorden van dien. Daarom wil ik beginnen met een meer persoonlijke benadering en uitleggen waarom ik gemeenschappelijk wonen belangrijk vind.

Gemeenschappelijk wonen is voor mij meer dan prettig wonen alleen. Bij alle vormen van gemeenschappelijk wonen¹ heeft iedereen gelijke rechten en zeggenschap, worden beslissingen gezamenlijk genomen, is iedereen medeverantwoordelijk voor het goed draaien van de gemeenschap. Oftewel: we brengen in de praktijk wat ik de hele maatschappij toe wens: meedenken, meebeslissen, verantwoordelijkheid nemen voor je omgeving. Niet dat het nergens anders gebeurt, maar gemeenschappelijk wonen brengt het dagelijks in praktijk. En we leren nog steeds bij. Soms gaat het ook stevig fout, maar ook daar leer je meestal van. Er wordt dan nagedacht hoe een dergelijke situatie kan worden voorkomen. Je denkt bij jezelf na waar je het beter en anders had kunnen doen.

De LVCW is daarom meer dan een belangenvereniging. En actief zijn voor de LVCW is ook meer dan werken voor belangenbehartigingsorganisatie. Meer dan de belangen van een club behartigen.

Gemeenschappelijk wonen gun ik veel meer mensen. Gun ik de maatschappij. Helpen het bekender te maken, helpen de mogelijkheden te verruimen om een woongemeenschap op te zetten. Ervaringen en ideeën delen. Samenwerken met mensen en organisaties die op allerlei manieren gemeenschappelijk wonen vooruit helpen. Over de grens kijken. Niet alleen voor Nederland is gemeenschappelijk wonen van belang. Niet alleen in Nederland zijn er woongemeenschappen en initiatieven om tot meer woongemeenschappen te komen.

Ik denk dat het belangrijk is dat veel meer woongemeenschappen dan nu contact met elkaar hebben, binnen de LVCW², of daarbuiten. Dat er een platform voor hen is. Voor uitwisseling, voor vertegenwoordiging. Om een 'beweging' te zijn.

Terugkomend op het bestuur: net als voor een woongemeenschap is het voor een goed werkend bestuur belangrijk dat je er thuis voelt. En dat je er blij van wordt. Dat je er 'energie' van krijgt, dat je er enthousiast van wordt. Of dat lukt als je er als nieuw bestuurslid bij komt, kun je, net zoals bij een woongemeenschap, nooit helemaal van te voren weten. Maar we kunnen er wel samen de voorwaarden voor scheppen.

¹ Woongroepen, centraal wonen, gemeenschappelijk wonen van ouderen, woonwerkprojecten, eco-woonprojecten, leefgemeenschappen, gestippeld wonen, enzovoort. We schatten dat er in Nederland wel 10.000 zijn.
² Sinds een jaar of tien staat de LVCV open voor vrijwel alle soorten woongemeenschappen.

Door te streven een team te zijn. Door het persoonlijke niet te vergeten. Zo vertelt iedereen aan het begin van een vergadering hoe hij of zij 'er bij zit', wat er speelt. En na afloop gaan we, als het even kan, met elkaar te eten.

Ook op de ledenbijeenkomsten proberen we deze sfeer te creëren. Door een voorstellingsronde aan het begin van de ledenvergadering, door 's middags samen een thema rond gemeenschappelijk wonen te bespreken, door samen te lunchen, een rondleiding in het gast-

project hebben, en door met een gezamenlijke maaltijd af te sluiten.

We zijn nu met drie bestuursleden: Riana Schoenmakers, die in CW Wonenwijk in Ede woont, Nico Meijerman van CW Lismortel in Eindhoven en ikzelf, die ook in CW Lismortel woont. In het secretariaatswerk worden we ondersteund door Tienta Verlegh, die in de 50+ Woongroep Tuinwijk in Utrecht woont. En dan nu de 'advertentie'

We zoeken

MEDEBESTUURSLEDEN

met enthousiasme, energie, tijd en de nodige vaardigheden

Vaardigheden als bestuurlijke ervaring, organisatorisch inzicht, goed kunnen communiceren, schriftelijke vaardigheden, kunnen nadenken over lange termijn, goed kunnen samenwerken, open staan voor de mening van een ander, flexibiliteit.

N.B. In de praktijk hebben we gemerkt dat, omdat veel uitwisseling digitaal gebeurt, een behoorlijke vaardigheid met tekstverwerken en eMail-gebruik van belang is. Je hoeft geen expert te zijn, maar het hebben van basisvaardigheden is vaak net niet genoeg.

Wat wij te bieden hebben is:

Leuk (maar soms ook wat saaier) werk. Leuke en veelal inspirerende ontmoetingen.

Het LVCW-werk is vrij divers. Het bestaat deels uit bedenken en uitwerken van uitdagende, motiverende projecten en deels uit gewone, maar noodzakelijke klusjes, zoals vergaderen, notuleren, de website up-to-date houden, uitnodigingen versturen, de financiën bijhouden.

Motiverend dan wel uitdagend werk als meedenken met initiatiefgroepen en bestaande woongemeenschappen, contacten met zuster-organisaties in binnen en buitenland. Contacten met de landelijke overheid, met de Woonbond, met architecten. De oproep aan woongemeenschappen om mee te doen aan de jaarlijkse Gemeenschappelijkwonendag. Het benaderen van de media voor de dag. Thema's voor de ledenbijeenkomsten bedenken en vorm geven. Contacten met consultants en externe adviseurs onderhouden.

Voel je je betrokken? Wil je mee helpen om gemeenschappelijk wonen verder te brengen?

Peter Bakker, voorzitter
040-2903005 | peter@antenna.nl

EEN BIJZONDERE ONTMOETINGS-DAG OP LANDGOED THEDINGHSWEERT

Op zaterdag 21 september heeft woongroep Thedingsweert in Kerk-Avezaath (bij Tiel) een bijeenkomst georganiseerd voor allerlei wooncollectieven: voor woongroepen, CW-projecten, woonwerkpanden, eco-groepen, leefgemeenschappen e.d. Ter informatie en inspiratie, om van elkaar te leren en verfrissende inzichten op te doen.

Woonvereniging Thedingsweert bestaat al 20 jaar. Zij hebben het landgoed van 7.5 ha destijds gekocht van het biologisch-dynamisch opleidingscentrum Warmonderhof, dat toen vertrok naar Flevoland. De woongroep bestaat uit 35 volwassenen en 19 kinderen die in verschillende villa's en huizen wonen aan de rivier de Linge. Er is bos en weidegrond, een moestuin, boomgaard, speelruimten en er zijn ook koeien en varkens. Kortom, een fantastische plek om kennis mee te maken! Veel tuin met bankjes, een grote waranda aan een oud gebouw. Bij de rondleiding zagen we bootjes liggen in de Linge, liepen langs pittoreske smalle paadjes, mochten we appels plukken en kregen we uitleg over de zuivering van het afvalwater, dat via een rietveld en 'flow forms'

naar de rivier gaat. En het weer werkte die dag ook nog mee. De zon scheen en het was niet koud, zodat de activiteiten buiten en op de waranda konden plaats vinden.

Onder de aanwezigen waren o.a. mensen van leefgemeenschap De Bondgenoot, Barneveld: het Rosenstock-Huessy Huijs, Haarlem: woongroep De Groene Gemeenschap, Amsterdam: woonwerkpand Tettero, ook uit Amsterdam; MW2-project De Vuurplaats, Heerhugowaard: Eco-dorp Brabant; Casa de Pauw, Arnhem; Woonvereniging Heemshof, Heemkerk en CW-projecten De Heerd uit Groningen; De Banier uit Rotterdam en Gemeenschappelijk Wonen uit Nieuwegein.

In kleine groepen kon gepraat worden over financiële zaken, zelfvoorzienend leven, vergrijzing, nieuwe bewoners (selectie), inkomensafhankelijke huur, juridische zaken, relatie met de buurt, sociale activiteiten, besluitvorming en landelijke samenwerking. Ieder kon aan drie gespreksronden en dus aan drie verschillende thema's meedoen. Voor lunch, borrel en diner werd gezorgd en wie wilde blijven slapen kon een tentje in het weiland opzetten. Er zijn in groepjes ideeën en ervaringen uitgewisseld, en het bleek dat er ook bij heel verschillende vormen van collectief wonen toch veel overeenkomsten zijn.

NIEUWE BEWONERS KIEZEN

De overeenkomsten werden vooral duidelijk bij het thema 'nieuwe bewoners'. Hoe selecteer je, werk je met een wachtlijst of niet? Hier blijkt vooral het verschil tussen huur en koopprojecten. Als de eigenaar een woningbouwcorporatie is, is de groep meestal gebonden aan een maand opzegtermijn en moet je dus snel een nieuwe bewoner kiezen. Dan lijkt het handig om met een wachtlijst te werken. Groepen die zelf of hun stichting eigenaar zijn hebben meestal een opzegtermijn van 3 maanden. Voor elk wooncollectief geldt dat men bekend is met, en put uit,

de site 'woongroep.net'. De eerste gesprekken hebben meestal met 2 bewoners plaats, daarna met de anderen. Geen vrienden toelaten, want anders krijg je een groepje in de groep. Sommigen vinden een gezamenlijke doelstelling heel belangrijk, maar dat vinden anderen weer niet zo nodig. Wel maakt men van tevoren een profiel van de nieuwe bewoner. Eén groep begint met iedereen uit te nodigen voor een open dag en voor een rondleiding. Pas daarna kunnen gegadigden (schriftelijk) solliciteren. Dan volgen gesprekken, moeten gegadigden 1 x meewerken en dan valt het besluit. Het grote voordeel is dat je iedereen al hebt gezien en meegemaakt op die open dag. Dat maakt het kiezen makkelijker en sneller.

De financiële borg ad € 10.000,- die Thedingsweert vraagt aan nieuwe bewoners, is op zich al een selectiewijze. Je moet wel heel erg gemotiveerd zijn als je dat er voor over hebt. Aan de andere kant kan het ook moeizaam zijn voor nieuwe bewoners om het geld bij elkaar te krijgen: Lenen van familie of van de bank? Het nadeel voor de groep is dat gemotiveerde mensen, die je wel graag als medebewoners wilt hebben, ervan afzien vanwege het geld. Dat is natuurlijk jammer.

LANDELIJKE SAMENWERKING

Centraal Wonen-groepen hebben de Landelijke Vereniging Centraal Wonen, de LVCW, als 'koepel', zoals de woongroepen van ouderen de LVGO hebben. Als lid van de LVCW kunnen woongroepen deelnemen aan het platform 'discussie-discussie', aan ledenvergaderingen waarbij ook actuele thema's besproken worden voor het uitwisselen van ervaringen en van elkaar te leren. Aangesloten groepen of abonnees krijgen het blad Gewoon Anders (GA) toegestuurd. Andere collectief wonen-groepen, woonwerkpanelen, de vele kleine (meestal stedelijke) woongroepen, hebben dat niet. Zij zijn wat dat betreft 'dakloos'. Vooral zij hebben behoefte aan meer landelijke samenwerking. Vroeger, ongeveer 15 jaar geleden, heeft het bestuur van de LVCW wel geprobeerd het LAG, Landelijk Actiecentrum Groepswonen (?) nieuw leven in te blazen en gesprekken over samenwerking gevoerd met de Pandenbond - de 'koepel' van de woonwerkpanelen -, maar dat contact heeft toen geen vervolg gehad.

Niet alleen 'daklozen', niet landelijk georganiseerde collectieven, kunnen baat hebben bij samenwerking, maar ook bijvoorbeeld Centraal Wonen-groepen.

Inspiratie opdoen bij Soweto, een collectief voor meer gemeenschappelijkheid in wonen en werken, dat met het Pietje Nieuwland project in een leegstaande oude school in Amsterdam-Oost is begonnen. Soweto is een tegenbeweging tegen de groeiende privatisering van de publieke ruimte, die het toenemende bezit van corporaties terug eist. Voor meer informatie mail naar woehoe@soweto.nl.

Bij het laatste rondje 'praten in kleine groep' over landelijke ondersteuning kwam de behoefte hieraan duidelijk naar voren. Er was in het algemeen veel waardering voor de mensen van Thedingsweert, die deze bijeenkomst (zo goed) georganiseerd hebben! Eigenlijk zou zo'n ontmoeting vaker moeten voorkomen. Tot slot wierp David van het Rosenstock-Huessy Huis zich op om volgend jaar weer een Collectief Wonen Dag in Haarlem te organiseren. Daar kijken we nu naar uit!

HT

GEMEENSCHAPPELIJK WONEN

& Geluk

Het leek de redactie een aardig idee om voor het jubileumnummer met Ruut Veenhoven te praten over een mogelijk verband tussen welbevinden en gemeenschappelijk wonen. En zo ja, hoe zit dat dan, zijn mensen die gemeenschappelijk wonen gelukkiger dan anderen? En heeft dat te maken met deze manier van wonen? Dus eerst een mailtje verstuurd, gevolgd door een telefoontje met de socioloog die zich al vele jaren bezig houdt met een niet gering onderwerp: *Geluk*.

Ruut Veenhoven raadde ons toen aan om te beginnen met een boek van Maryanski, waarin 'light relations', lichte relaties, centraal staan. *) Volgens hem bevat dat gezichtspunten die aansluiten bij idealen en praktijk van centraal woners. We hebben zijn advies opgevolgd en het boek gelezen. (zie GA 100). Het leek ons aardig om het nog eens te proberen en deze keer was Ruut Veenhoven, inmiddels met emeritaat, bereid om een afspraak te maken.

Voor degenen die dat niet weten, in meer populaire media is Veenhoven bekend geworden als de 'geluksprofessor'. Hij is een pionier op dit gebied, doet al vele jaren onderzoek naar geluk en heeft ook -in samenwerking met illustere anderen- een daarvoor geschikt meetinstrument ontwikkeld, dat intercultureel bruikbaar is. Zo ontstond in 2006 de 'happines monitor' waarbij gebruik wordt gemaakt van de 'day reconstruction method' van Kahneman. Het resultaat is een gelukswijzer, waarmee in principe in elk land en binnen elke cultuur het geluksniveau kan worden gemeten en de uitkomsten met elkaar kunnen worden vergeleken. Je vult de gelukswijzer in door na te gaan wat je de dag tevoren hebt gedaan. Je reconstrueert die dag door per kwartier aan te geven wat je deed en hoe je stemming daarbij was.

Dus per activiteit en per kwartier geef je een cijfer, dat aangeeft hoe prettig of gelukkig jij je toen voelde. Het lijkt zo simpeler dan het is. Er is heel wat denkwerk aan het ontwikkelen van dit instrument vooraf gegaan. In de lijst wordt onderscheid gemaakt tussen verschillende soorten bezigheden, locaties en contexten: thuis, op je werk, recreërend, reizend, waarbij je ook aangeeft of dat je met of zonder -diverse soorten- anderen deed. Het effect van interactie met anderen wordt dus steeds mee bekeken. Zo ontstaat een soort van (stemming) dagboek van gisteren. **)

Het is niet mogelijk om met deze methode geluk in verschillende landen te vergelijken. Daar zouden (voorlopig) onuitvoerbare grootschalige bevolkingsenquêtes voor nodig. Wel wordt geluk in andere landen gemeten met een vraag over iemands tevredenheid met het leven als geheel. Doel van deze gelukswijzer is mensen zicht te geven op hun eigen geluk. "Dat inzicht krijg je doordat je op de website jouw scores kunt vergelijken met die van anderen... In tweede instantie is hij ont-

vraag niet OF gemeenschappelijk wonen mensen gelukkiger maakt, maar WIE het gelukkiger maakt!

worpen voor wetenschappelijk onderzoek naar lange termijn effecten van levenswijze en levenskeuzen op geluk". De resultaten bevestigen onder meer dat meer geld/rijkdom niet tot meer geluk leidt. Tenminste: boven een bepaald minimum aan financiële ruimte en zekerheid. Dat minimum verschilt wel per land. Nederland staat nog altijd zeer hoog op deze gelukslijst.

Ruut Veenhoven ontvangt mij in zijn kamer op de tiende verdieping van het Hoofdgebouw van de Erasmus Universiteit. Op de Campus lijkt het wel kermis. Er lopen vrijwel uitsluitend jonge mensen rond die de weg niet weten -en dus ook niet kunnen wijzen: het zijn de introductiedagen.

Boven, op de tiende verdieping van het H gebouw, is het best stil. Na een hartelijk welkom moet ik wel over de brug komen met een relevante vraag. Over gemeenschappelijk wonen en de kans dat deze manier van wonen in meerdere of mindere mate geluksbevorderend werkt. Mensen die hiervoor kiezen doen dat immers

meestal omdat zij hopen dat wonen met anderen leuker, interessanter, gezelliger en misschien wel efficiënter is dan wonen in je eentje. Maar ook als stel of als gezin! De vraag of mensen zich inderdaad gelukkiger voelen worden door ligt voor de hand. Maar zo simpel is het niet zegt Ruut Veenhoven:

"Worden mensen gelukkiger als ze in een woongroep wonen, dat is niet de vraag die je moet stellen, het is geen zinvolle vraag. Wie worden ergens gelukkiger van? Dat is de juiste vraag". En daarbij, als het om woongroepen en gemeenschappelijk wonen gaat, denkt Veenhoven in de eerste plaats aan studenten: "Er is geen onderzoek naar gedaan, er is wel wat onderzoek in de Verenigde Staten, maar vergelijk hier studenten alleen-op-kot en studenten die in een studentenhuus wonen: voor de meeste studenten is het beter in een studentenhuus".

Toch zijn het niet alleen studenten die voorkeur hebben voor wonen met gemeenschappelijkheid, zeg ik. Het gaat er binnen Centraal Wonen juist om een aantrekkelijk alternatief te bieden, ook voor het moderne geïsoleerde gezinswonen. Voor CW projecten in studentensteden kan de toestroom van studenten soms juist een probleem zijn. En de ideale CW-samenstelling is een dwarsdoorsnede van de bevolking, ook naar leeftijd en levensfase.

Veenhoven: "Dat is waarschijnlijk ook zo, het is ook wel geschikt voor andere categorieën. Bijvoorbeeld tijdelijk alleenstaanden. Dat zijn er steeds meer, dat heeft ook te maken met lichte relaties, die komen steeds meer voor. Maar het is voor de meeste mensen vooral geschikt voor een tussenfase in je leven. Dat kan natuurlijk een mooie fase zijn, maar toch een tussenfase; ook als eindfase kan het heel geschikt zijn".

de ideale CW-samenstelling is een dwarsdoorsnede van de bevolking, ook naar leeftijd en levensfase

Toch is Centraal Wonen beslist niet bedoeld als tussenfase. Gezinnen vervullen een belangrijke functie in gemeenschappelijk wonen projecten, zij vormen bijvoorbeeld vaak een stabiliserende factor. En bij Centraal wonen horen kinderen! Centraal Wonen projecten die meer dan één lustrum achter de rug hebben kampen bijvoorbeeld vaak met vergrijzing. De starters, die er vanaf het begin wonen gaan lang niet allemaal weg

Ruut Veenhoven

als ze bijvoorbeeld hertrouwen of de kinderen uit huis gaan. Een bewoner van het ruim dertig jaar 'oude' Oostenrijkse Koöperatief Wonen project bij Graz, betreurt bijvoorbeeld een beetje dat het project, dat vroeger wel iets van een Kindergaten had nu meer op een 'Altersheim' begint te lijken.

Veenhoven: "Dat kan, voor sommigen is het ook wel blijvend, groepswonen, net als voor sommige moderne soorten huwelijk. Gemeenschappelijk wonen is vooral geschikt voor mensen met dat soort lichte relaties. Het is minder geschikt voor de zwaardere relaties, zoals bijvoorbeeld het traditionele huwelijk, dat een voorbeeld is van zware relaties. Dat je ervoor kunt kiezen, als een andere manier van wonen, dat past ook bij de huidige keuzemaatschappij en bij de jongere generaties; die zijn gewend om te kiezen uit heel veel verschillende mogelijkheden. Ook op het gebied van wonen. De woongroep is een van die mogelijkheden. Ze vragen

*) D. Maryanski en J.H. Turner. The social cage (in GA nr 100)

**) www.gelukswijzer.nl

zich af: 'wat past het beste bij mij en bij mijn relatie, bij mijn situatie nu en waar worden we misschien gelukkiger van?' Het is een alternatief. Maar een groepshuishouding zal toch meestal minder lang duren, dat heeft ook te maken met dat er geen duidelijke regels voor zijn, zoals wel bij het huwelijk. Het is geen institutie. Een woongroep is ook geschikt voor andere groepen, bijvoorbeeld vormen van begeleid wonen en voor gezinsvervangende tehuizen, dat wordt ook toegepast".

Verwacht Ruut Veenhoven dat die (jonge) mensen die voor lichte relaties kiezen ook vaker voorkeur hebben voor een variant gemeenschappelijk wonen? Zal de belangstelling daarom in de nabije toekomst mogelijk toenemen?

"Het zal wel iets toenemen, dat verwacht ik wel, de opvoeding van onze kinderen is op autonomieontwikkeling gericht. Kinderen leren al jong zelf keuzes te maken, dat stimuleren veel ouders. Kinderen gaan al vroeg meer 'winkelen'. Ook op relatiegebied. Zo ontwikkelen ze zich tot redelijk zelfstandige mensen, meer dan vroeger. De trend naar lichtere relaties, zoals bijvoorbeeld seriële monogamie, dat is al vrij algemeen en zal verder toenemen. We leven steeds langer en ook daardoor neemt de kans op wissels toe. Tijdens die wissels zijn (nieuwe varianten van) groepshuishoudens een aardig tussenstation, soms ook een eindstation. Maar een woongroep binnenkomen is niet gemakkelijk. Bij studentenhuizen is dat vrij goed geregeld. Er wordt regelmatig gewisseld, er is een systeem van instemmen dat redelijk werkt en het is een vlottende markt. Met een vlottende markt gaat het goed".

Dat is een thema waar ook centraal woners structureel mee te maken hebben: het aantrekken en tijdig vinden van de juiste medebewoners. Mensen die betrokken, actief en redelijk sociaal vaardig zijn. Het is een bewuste keuze die de meeste aspirant centraal woners in vrijheid nemen. Zoals bij vrijwel iedere vernieuwende situaties, die zich nog altijd moet bewijzen, zijn er ook bij gemeenschappelijk wonen extra risico's. Veenhoven signaleert de volgende:

"Groepswonen krijgt ook te maken met een negatieve selectie van mensen, er zitten relatief veel 'moeilijke' mensen tussen. Veel net gescheidenen, veel alleen-

staande moeders. Dat zijn wel vlottende populaties. Maar er zijn ook veel mensen onder die minder geschikt zijn voor het huwelijk en waarschijnlijk ook voor een woongroep niet zo gemakkelijk zijn. Maar (het goede nieuws is) 'geluk kun je leren' en na een tweede of derde scheiding -en dat hoort bij lichte relaties en ook bij langer leven- nemen de sociale vaardigheden toe, de meeste mensen leren van hun fouten, onder meer in hun partnerkeuze".

De situatie die Veenhoven schetst is gedeeltelijk herkenbaar. Veel Centraal wonen groepen bestonden tot voor kort uit een relatief hoog percentage eenouderge-

groepswonen past in huidige keuzemaatschappij

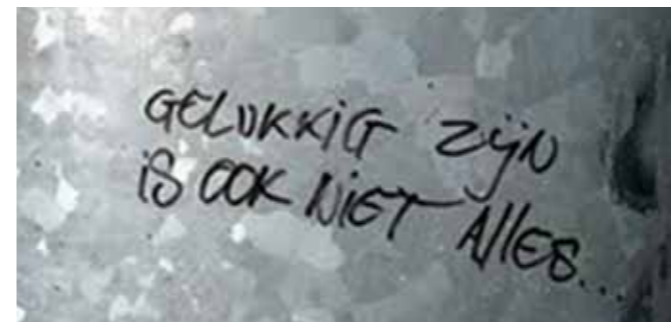
zinnen en alleenstaanden en 'gescheidenen'. En in de meeste projecten is wel één (of meer dan één) medebewoner te vinden die misschien wat 'minder geschikt is voor het huwelijk'. En voor samen wonen. Toch wijkt deze bewonerssamenstelling steeds minder af van de bevolkingsopbouw in de samenleving. Het aandeel van -al of niet bewuste- singles en -al of niet bewuste- eenoudergezinnen is immers sterk gestegen en neemt nog steeds toe. Zoals Veenhoven zegt: ook het logische resultaat van de keuzecultuur en het toenemen van lichte relaties.

Toch kun je mensen die voor centraal of gemeenschappelijk wonen kiezen niet op deze manier categoriseren onder kopjes als student, gescheiden, eenoudergezin enz. Het gaat ook, misschien zelfs vooral, om mensen met eigenschappen die moeilijk te meten zijn. Natuurlijk zijn er mensen die tijdens een levenscrisis een plek zoeken en vinden waar enige sociale steun verwacht mag worden. Veel Centraal woners willen dat soort steun ook bieden; maar wel tijdelijk! Al zijn er een paar CW groepen die ook structureel 'lichte' opvang bieden. Centraal wonen projecten ontstaan en blijven bestaan dankzij de creativiteit en het doorzettingsvermogen van mensen met een andere visie op wonen dan standaardoplossingen bieden. Het is een zeer gemengd gezelschap van initiatiefnemers, voortrekkers, doorzetters, actievoerders, denkers, doeners, regelneven

en nichten, drammers en dromers. Onmisbaar en nogmaals, moeilijk te categoriseren.

Zo komen we uit bij het begrip leefstijl. Ruut Veenhoven verwijst naar recent leefstijlonderzoek van onderzoeksbureau Motivaction. Hij schat, desgevraagd, het percentage mensen met belangstelling voor (zelf) gemeenschappelijk wonen op 15%. Leefstijl is een belangrijke 'eigenschap' van mensen en Veenhoven is ervan overtuigd dat een zekere overstemming op leefstijlniveau positief uitwerkt voor woongroepen. Denk aan studenten in studentenhuizen, ook daar wordt naar leefstijl gekeken, want binnen de categorie studenten kan dat behoorlijk verschillen. Voor Centraal Wonen is dit lastige materie: de meeste groepen streven, zoals bekend, naar een gevarieerde bewonerssamenstelling, naar leeftijd, levensfase, inkomens en opleidingsniveau. Daar is ook het criterium etnisch variatie bij gekomen. Hoe homogeen kun je dan nog zijn? En hoe belangrijk is het voor een groep of clusters om enigszins homogeen te zijn?

In de reguliere wereld van het wonen is een van de hoofdkenmerken van Centraal wonen, invloed op wie je burens worden, niet onopgemerkt is gebleven. Een actueel voorbeeld: op een oud fabrieksterrein in Eindhoven zijn 256 loftwoningen ontwikkeld door woningcorporatie Trudo waarbij de bewoners 'speciaal zijn uitgekozen': het gaat om 'creativelingen'. Bij de selectie is gekeken naar 'motivatie en leefstijl'. Trudo hoopt met leefstijlselectie 'problemen in wijken te verminderen en botsingen te voorkomen'. Dat mag, de corporatie hoeft zich bij toewijzing alleen te houden aan de inkomenseisen voor sociale verhuur. De toekomstige bewoners van de Loft maakten een kennismakingsperiode mee die op veel punten lijkt op het proces binnen initiatiefgroepen

van Centraal wonen, met dit verschil dat hier het initiatief bij de corporatie ligt en niet bij de bewonersgroep. Van informatieavond via pick-nick en facebookgroep hoop je gemotiveerde mensen aan te trekken en te behouden zodat er 'altijd wel iets is te doen op de gemeenschappelijke daktuin'. De Eindhovense corporatie Woonbedrijf wil nog verder gaan en 'communities ontwikkelen' waarbij niet inschrijftijdstip maar betrokkenheid bepalend is voor de kans op een woning. Greep op je woonsituatie in brede zin, zodat je niet alleen voor een woning kiest, maar ook voor je sociale omgeving op micro niveau. Past bij Centraal wonen, maar er komt wel nog wat bij: een ander centraal principe is zelfbe-

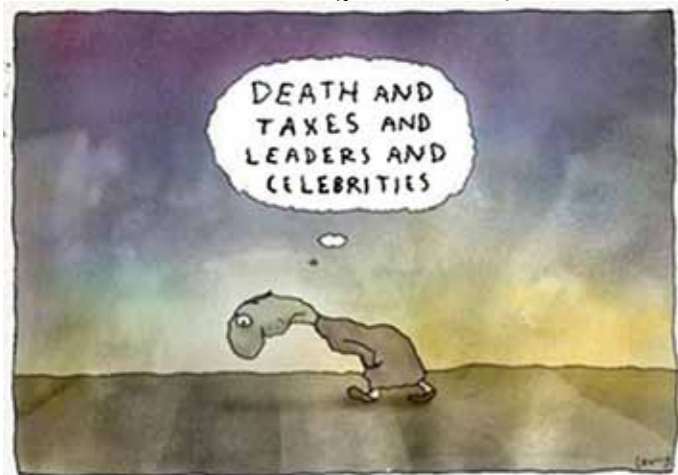

heer: bewoners beslissen zelf over zaken als werving, toewijzing en 'selectie'.

Terug naar de vraag aan het begin van dit stukje. Wat weten we nu over gemeenschappelijk wonen en geluk? Wat pleit vóór gemeenschappelijk wonen en hoe kan deze vorm zo goed mogelijk bijdragen aan welbevinden en geluk? Of liever: **wie** worden er misschien wel gelukkig(er) van?

Ter afsluiting een -vrij geïnterpreteerde- samenvatting van de visie van Ruut Veenhoven:

"Voor bepaalde groepen is gemeenschappelijk wonen een leefstijl die passend is en dus bij kan dragen aan het geluk. Het valt te verwachten dat het aantal mensen dat al of niet tijdelijk voor groepswonen of iets dergelijks kiest verder zal toenemen. Wij leven in een samenleving waarin mensen steeds meer zelf keuzes maken en gewend zijn om te winkelen, ook op het gebied van wonen. Lastig voor groepswonen blijft dat de structuur zwak is en dus gemakkelijk kan worden verbroken. Veel gemakkelijker dan bijvoorbeeld bij het traditionele huwelijk. Dat komt omdat het tot de lichte relaties behoort en is gebaseerd op vrijwilligheid en onderhandeling. Vrijwilligheid en onderhandeling zijn zwakkere banden. Daar komt bij dat met z'n tweeën leven, zoals bij huwelijk en samenwonen, al lastig genoeg is. In groepen neemt de complicatiegraad exponentieel toe. De kans op frustratie is daardoor groter dan bij het huwelijk of samenwonen, ook omdat de regels minder duidelijk zijn omschreven. Er zullen in een woongroep meer (sociale) problemen zijn, maar voor een deel is daar niets mee mis. Een beetje meer problemen, dat kan geen kwaad. En een voordeel van zwakkere bindingen en andere lichte relaties is dat meer mensen aan bod komen. Sterke structuren, zoals het huwelijk, hebben hoge (persoonlijke) kosten en dat gaat vaak ten koste van de zwakkeren".

GEMEENSCHAPPELIJKWONENDAG 2013

Het was voor de vijfde keer alweer, de (Open) Gemeenschappelijkwonedag afgelopen mei. Ondanks het pinksterweekend deden er dit jaar 69 woongemeenschappen mee. Dat is meer dan de voorgaande drie jaren. Centraal wonen, woongemeenschappen van ouderen, woonwerkgemeenschap, een muziekgezelschap dat een kleine woongemeenschap vormt, ecologische woongemeenschappen en ook enkele woongemeenschappen die nog in de oprichtingsfase zijn, deden mee.

En in België deden zowel Vlaamse als Waalse woongemeenschappen mee: 30 in totaal. We hadden intensievere samenwerking met België dan in eerdere jaren. Zo verscheen de kaart met meedoevende woongemeenschappen nu op ook website van *Samenhuizen*.

EVALUATIE

De Nederlandse woongemeenschappen die meededen hebben we gevraagd een evaluatieformulier in te vullen. 19 hebben dat gedaan. Het volgende kwam hier uit:

Aantal bezoekers

Het aantal bezoekers lag tussen de 1 en 41, gemiddeld waren het er 17.

De meeste woongemeenschappen melden 1, 2 of 3 nieuwe aanmeldingen voor de belangstellenden- of wacht-lijst. Eén woongemeenschap had zelfs 20 nieuwe aanmeldingen. Een paar woongemeenschappen verwachten nog een enkele aanmeldingen binnen te krijgen.

Sommige woongemeenschappen gebruiken zo'n dag om hun belangstellendenlijst 'op te schonen': iedereen op de lijst wordt uitgenodigd om te komen of ieder geval te laten weten op de lijst te willen blijven staan. Ieder die niet reageert gaat van de lijst, in de veronderstelling dat er geen interesse meer is.

Publiciteit

Om een flink aantal bezoekers te krijgen, helpt het doorgaans als er in de huis-aan-huis bladen een vermelding of stukje over de Gemeenschappelijkwonedag staat. Maar soms werkt het ook niet: de woongemeenschap die slechts één bezoeker had, had wel een vermelding in zo'n blad.

Op de websites van de FGW en de LVCW kun je terugvinden wat wij aan vermeldingen terug vonden.

Affiche

De meeste woongemeenschappen hebben het affiche gebruikt en zijn er ook tevreden over.

Een uit de wens om eigen foto's bij te plaatsen: dat kan helaas niet met het soort bestand dat we elk jaar opsturen. Wel kan de ontwerper van het affiche (drukkerij Argus) daar voor verzorgen.

Tevredenheid over de dag

De meeste meedoevende woongemeenschappen zijn tevreden over de dag. Natuurlijk is de woongemeenschap met maar 1 bezoeker, niet zo tevreden.

Negen woongemeenschappen doen volgend jaar zeker weer mee, vijf antwoorden 'misschien', niemand zei 'nee'

Verder gemaakte opmerkingen

Eén woongemeenschap vertelt dat deze dag een afspraak met de wethouder heeft opgeleverd en dat er een opname voor Omroep Max is gemaakt.

Een ander raadt aan om de dag ruim van te voren - in januari of februari - aan de woongemeenschappen bekend te maken. Dat is dit jaar ook zo gebeurd. En dat willen we komend jaar weer doen.

Iemand adviseert om contact met gemeenteraadsliden te maken. Veel leeg staande kantoorpanden zijn wellicht om te bouwen voor gemeenschappelijk wonen.

Iedereen bedankt voor het meedoen met de dag en het invullen van de evaluatie.

N.B. Zie ook het verslag in de vorige Gewoon Anders van CW Kastanjehof.

Peter Bakker

Bezoekers uit een Amerikaans cohousing project

In Amerika is het niet ongewoon om via sponsoring of veiling geld binnen te halen. Ook "Cohousing projecten" proberen via een veiling van allerlei producten/diensten aan de benodigde financiële middelen te komen. Een aantal jaren geleden was Peter Bakker (voorzitter van de LVCW) in Amerika en werd het idee geboren om een aantal overnachtingen in verschillende CW projecten in Nederland te veilen. De winnaars van de laatste veiling, Don Benson en Helen Spector van de Trilliumholloworganisation, zijn afgelopen voorjaar in Nederland geweest. Ze zijn op bezoek geweest bij 5 CW projecten. Bewoners van "de Wonenwijn", waar ik deel van uitmaak, waren enthousiast. Maar eigenlijk ben ik ook erg benieuwd hoe Don en Helen het een en ander hebben ervaren. Gelukkig vinden ze het erg leuk om over hun ervaringen te vertellen. Een interview overzee...

Waarom wilden jullie naar Nederland komen?

Nederland is in de lente prachtig; met zijn tulpen en bloemenvelden. Toen we de veiling zagen die op de Cohousing USA National Conference voor het goede doel gehouden werd, besloten we dat dit de uitgelezen manier zou zijn om dit met eigen ogen te gaan aanschouwen. Op deze manier zouden we niet alleen ons eigen project financieel steunen. We konden ook leren van projecten die al langer dan 13 jaar bestaan. Wij vinden het tevens fijn om tijdens onze reizen om te gaan met mensen die op dezelfde manier in het leven staan als wij.

Wat waren jullie verwachtingen?

We wilden graag veel prachtige tulpen zien. Maar het weer had voor ons wat anders in petto dus het werden i.p.v. rode, gele, paarse en witte tulpen, gele narcissen. Voorafgaand aan onze reis hebben we het nodige gelezen over de cultuur en de politieke/economische situatie in Nederland. Van de gastgezinnen wilden we graag leren hoe hun dynamiek eruit zag, dit i.t.t. het sterke individualisme en de concurrentie die we in onze eigen cultuur tegenkomen. Tot slot waren we benieuwd naar de ervaringen van projecten die al langer dan 13 jaar bestaan; wat kunnen wij als project verwachten? En hoe lossen jullie bepaalde problemen op, bv. als tieners steeds bij de volwassenen zitten en meeluisteren?

Don Benson en Helen Spector

Zijn er duidelijke verschillen aan te geven tussen woongemeenschappen in Amerika en Nederland?

Een paar van de grootste verschillen tussen hoe wij ons hier in Amerika organiseren en samen wonen en wat we in Nederland hebben gezien zijn:

- De grootte van de projecten die wij bezocht hebben: vier van de vijf projecten hebben 45-47 huizen en meer dan 100 bewoners. Onze gemeenschap heeft 29 huizen en 51 bewoners.
- We hebben het clustergewijs wonen slechts in één Amerikaans project gezien (in Arizona). Om te zien hoe in jullie woongemeenschappen de gemeenschappelijke activiteiten zich verhouden met de relaties binnen de gemeenschappen was erg interessant voor ons.
- We hebben het huurmodel dat jullie in Nederland hebben nooit eerder gezien. De meeste projecten in Amerika zijn gebouwd op een eigenaarsmodel; onze huizen zijn eigen bezit en de gemeenschappelijke voorzieningen zijn gemeenschappelijk bezit. Dit verschil houdt in dat er werkgroepen zijn voor het onderhoud van de gebouwen, de tuinen oprijlanen, speelgelegenheid (de fysieke infrastructuur), er zijn werkgroepen voor de juridische en financiële zaken en werkgroepen voor de gemeenschappelijke activiteiten. Dit verschil houdt tevens in dat wij veel minder invloed hebben op het selectieproces voor nieuwe bewoners, wanneer een huis vrij komt te staan. De verkoop en het huurproces is hier een privézaak tussen de eigenaar en de nieuwe bewoner. We hebben wel een intakeprocedure die lijkt op wat jullie doen om potentiële inwoners te informeren wat de gemeenschap van hen verwacht. We hebben alleen geen zeggenschap in het besluit van een eigenaar om zijn of haar huis aan een bepaalde familie te verkopen of verhuren.

De belangrijkste dingen die wij geleerd hebben rondom gemeenschappelijk wonen in Nederland, lijken op onze eigen ervaringen thuis:

Our Main residential building (28 families)

tijden, de gezellige bijeenkomsten voor koffie en een goed gesprek, de wandelingen door gezamenlijke tuinen en omliggende buurten, en vooral de dappere mensen in Haarlem die ons op een hele koude avond naar het Bloemencorso Bollestreek hebben meegenomen! Dank jullie allemaal!

Kunnen jullie iets vertellen over je eigen project?

Onze doelstelling:

Wij, de inwoners van Trillium Hollow Gemeenschappelijk Wonen, wijden ons aan het maken en bijhouden van een ondersteunende, verrijkende en doelbewuste gemeenschap die de spirituele band tussen ons, anderen en de aarde versterkt door eenvoud, samenwerking en dienstbaarheid

Trillium Hollow bestaat 13 jaar in Portland, Oregon. We hebben 29 huizen in een mooie omgeving buiten de stad, op 3 ½ acres bos, doorkruist door een rivier. (= anderhalve hectare) Onze gebouwen bestaan uit een groot gebouw met 28 woningen, één vrijstaande familiewoning en een gemeenschappelijk gebouw met 3 logeerkamers met badkamer, 2 kinderspeelruimtes, een grote ruimte voor gemeenschappelijke maaltijden, bijeenkomsten en feesten, een volledig ingerichte keuken en twee kleinere ruimtes. We tuinieren zoveel als wij kunnen in de schaduw van onze bomen en we hebben een goed ingerichte workshop die gebruikt kan worden voor gemeenschappelijke en individuele projecten. We beschikken ook over een jacuzzi, een trampoline en een nieuwe speelplek voor onze kinderen. Wij hebben 51 bewoners: 23 vrouwen, 15 mannen en 13 kinderen. We kiezen er voor om met meerdere generaties samen te wonen. Onze oudste bewoner is 87 jaar oud. Onze jongste

GA 117 · 14

We vonden het allemaal geweldig, de gastvrijheid en de tijd die mensen met ons hebben doorgebracht, de heerlijke maal-

Our Common House (on the left) and our free-standing family unit (on the right)

- Het karakter en de interactie binnen een woongemeenschap hangt af van de manier waarop mensen kijken naar relaties. Hoe gebouwen opgezet en ingericht worden kan deze relaties ondersteunen. Het is echter de instelling en het initiatief van de mensen binnen de gemeenschap om actief samen te wonen zodat het project echt tot leven komt.
- Dezelfde dingen die wij lastig vinden horen wij terug van de woongemeenschappen in Nederland. Zoals: hoe bewoners te motiveren om mee te doen aan groepsactiviteiten, hoe bewoners actief zitting te laten nemen in werkgroepen, hoe de verschillen op te lossen tussen mensen en groepen. Het steunt ons om te weten dat je altijd moet blijven werken aan het bouwen van dit soort projecten. Dat er geen magisch antwoord is dat wij nog niet hebben ontdekt!

Welke projecten hebben jullie bezocht?

We wilden graag een aantal mensen en attracties bezoeken w.o. "de Hoge Veluwe". Peter Bakker heeft daaromheen een aantal projecten uitgezocht en benaderd. Deze hulp stellen wij erg op prijs.

Via e-mail werden de eerste contacten met de centraal woongemeenschappen gelegd. Plannen werden gemaakt. De

gastvrijheid en het enthousiasme straalde ons in de weken voor onze aankomst tegemoet. We werden erg hartelijk ontvangen door elke woongemeenschap die wij bezocht hebben. Dit waren:

- CW Lismortel in Eindhoven
- CW Wandelmeent in Hilversum
- CW Wonenwiel in Ede
- CW Circa in Leeuwarden
- CW Romolenpolder in Haarlem

bewoner 4 jaar oud. Er wonen nog steeds mensen die het project hebben opgezet. Maar in de loop der jaren zijn er mensen weggetrokken en er zijn andere mensen komen wonen. De laatste zelfs afgelopen maand. Zes van onze bewoners verhuuren hun huis aan mensen die hier tijdelijk wonen. Sommige huurders kopen huizen zodra die beschikbaar komen, en anderen trekken weer weg.

Veel van onze gemeenschappelijke activiteiten draaien om koken en samen eten. We houden 3 gemeenschappelijke activiteiten per jaar: een Founder's Day, feest en maaltijd, een muziekfestival aan het einde van de zomer met muziek, en feest en een wintermaaltijd. Onze gemeenschappelijke eetclub bevat ongeveer 75-80% van alle inwoners en wordt tussen september en mei gehouden, met 7-8 maaltijden per maand. We hebben ook een werk/feestdag op de eerste zaterdag van elke maand, met een gemeenschappelijke lunch. Gedurende de zomer wordt er samen gegeten wanneer dat ons uit komt, met vaak 1-2 maaltijden per week. (Dat eten een belangrijke plaats inneemt is wel duidelijk. Voor ieder bezoekend project hadden Don en Helen 2 kookboeken meegebracht. Een ervan hadden ze zelf gemaakt met daarin allemaal favoriete gerechte van hun eigen bewoners.)

Wat we kunnen leren van de themamiddag van de laatste ledenbijeenkomst getiteld 'inkomtoets en scheefwonen'?

CENTRAAL WONEN EN TOEGANKELIJKHEID

De aanwezigen wisselden op deze dag ervaringen uit met huurverhoging, intern verhuizen, de 34.000 euro grens, koop versus huur, de relatie met de corporatie enz. Daarbij werd **een echt CW ideaal, toegankelijkheid voor iedereen, goed in het oog houden!** Veel aandacht was er voor het onderzoek van de wetenschapswinkel Wageningen (2012) en het wel en wee van CW Liswortel in Eindhoven.

Uit de discussie zijn een aantal **tips voor CW projecten** afgeleid

- 1 Een **corporatie heeft eigen belangen**, zoals probleemvrij verhuren en financieel goed draaien; realiseer je dat en houd er rekening mee
- 2 Wees ook op anderen punten **goed geïnformeerd**: richtlijnen rond de inkomensgrens (34.000 euro), de 10% regeling, regelingen voor huurverhoging in de sociale woningsector, verkoop en terugkoopregelingen enz.
- 3 **Zoek gericht steun** bij andere actoren, bijvoorbeeld de Woonbond. Kijk ook op website www.huurcommissie.nl
- 4 **Onderhandel** met de corporatie en ruil bijvoorbeeld akkoord gaan met huurverhoging (tot 80% van de maximale huurprijs) tegen het recht om vier keer per jaar een nieuwe bewoner met een inkomen van meer dan 34.000 euro aan te nemen. Zo maakt CW Liswortel gebruik van de 10% regeling. Er wordt hier bovendien bij interne verhuizing géén huurverhoging toegepast
- 5 Maar **goede afspraken** (leg die vast), vooral in tijden van veel mutaties is dat belangrijk
- 6 Maak een **beheerovereenkomst** waarin afspraken zijn opgenomen en laat die beoordelen door een advocaat. Een cor-

De andere activiteiten die onze relaties onderbouwen draaien rond het samen tuinieren, onze gemeenschappelijke ruimte en het landschap onderhouden, en kijken naar hoe wij steeds harmonieuzer kunnen samenleven.

We hope that if you plan to come to the United States, you will include Portland Oregon in your itinerary, and will plan to stay with us while you are here. We have at least 5 other cohousing communities in our close region, each of which has a different purpose and character. They would also welcome you to come for a visit, to learn more about cohousing as we do it here.

With much gratitude and love

Don Benson and Helen Spector

Benson6451@aol.com and Helen6451@aol.com

Bekijk ook eens de website: www.trilliumhollow.org

Riana Schoenmakers

poratie kan dit wel eenzijdig opzeggen, zoals bij CW Zevenkamp is gebeurd, maar moet zich bij ontbinding wel aan een redelijke termijn houden)

- 7 **Houd** (te verwachten) **veranderingen in de gaten**: grotere woningen worden al snel te duur om subsidie op te kunnen krijgen, kleine woningen worden relatief steeds duurder, ontwikkelingen in de huurtoeslag enz.
- 8 **Controleer** tijdig de huurpunten en zorg voor een **duidelijk aanspreekpunt**, ook bij reorganisaties binnen een corporatie

Niet alle corporaties houden zich aan regelingen. In CW Kastanjehof wordt de 10% regeling niet door de corporatie ingezet. En hier gaat, anders dan bij Liswortel, de huur bij interne verhuizing wél flink omhoog.

Er waren ook suggesties. Zoals:

- **lobby opstarten, partners zoeken** (Woonbond, Aedes) en optrekken naar Den Haag
- kopen als oplossing, waarbij **CW de kapitaalmarkt op** gaat, een 'groot en complex plan', dat alleen lukt als een groep deskundigen ermee aan de slag gaat
- maar dan eerst: **feiten verzamelen** over -liefst alle- CWprojecten : huur/koop/sociale woningbouw enz.
- **groep vormen met verstand van de woningmarkt** (samenwerken met Coöperatie Gelderland)
- Via GA vragen om **sfeerverhalen** gemaakt door (bestuur, bewoners en/of werkgroepjes van) liefst alle CW projecten

AD (naar tekst TV 2013-06-18)

GA 117 · 15

Juridische VRAAG?BAAR

INGEZONDEN VRAAG

Beste Gerard

Stel er is een bewoner die onbereikbaar is. Die niet aanspreekbaar is en ook niet op e-mails of brieven reageert. Een bewoner die ondanks dat wel gebruik maakt van de gemeenschappelijke klusterruimte. Zo'n spookbewoner heb je liever niet. Wat kun je hier, op het juridische vlak, aan doen?

Antwoord

De situatie die hier wordt beschreven is (wederom) afhankelijk van de statuten. En van het huishoudelijk reglement. Centraal wonen kandidaten zou je het volgende moeten laten tekenen en dit geldt ook voor de zittende leden:

1. Intentieverklaring bij kandidaatschap CW (nieuwe bewoners) dat men zich commiteert aan groeps-wonen en verklaart weg te zullen gaan als men deze intentie niet meer heeft. Men tekent dan ook in dit geval direct voor ontbinding van de huurovereenkomst als men de intentie niet meer heeft zich te commiteren aan CW.
2. Dezelfde intentieverklaring komt in het huishoudelijk reglement dat elke bewoner ondertekent. Er staat ook in dat partijen de huurovereenkomst kunnen ontbinden als de bewoner die intentie niet meer heeft.
3. Dezelfde intentieverklaring komt te staan in de huurovereenkomst met de WBV met de clausule dat de huurovereenkomst wordt ontbonden als men niet meer zich kan commiteren aan CW.

Zijn die verklaringen er niet dan kan het bestuur de bewoner een (aangetekend) schrijven sturen waarin staat dat men zich moet verbinden aan groeps-wonen en dus mee moet doen aan enkele activiteiten. De sanctie is dat het bestuur de WBV verzoekt de huurovereenkomst te ontbinden omdat men zich niet commiteert aan de intentie van de huurovereenkomst en dus overlast bezorgt binnen de woongroep. Overlast is een grond voor ontbinding van de huurovereenkomst.

Hartelijke groet,
Gerard

**Wie een juridische vraag heeft
kan mailen naar infovanduin@netscape.net**

Over Samenwerking

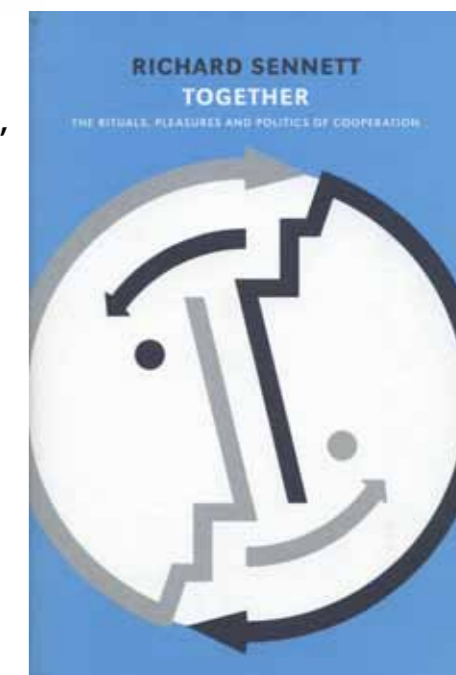
In Samenpraat, het blad van CW-Lismortel in Eindhoven, las de GA-redactie deze bespreking van het boek *Together, the Rituals, Pleasure and Politics of Cooperation*. De auteur is Richard Sennett, hoogleraar sociologie en geschiedenis in New York.

Sennett beschouwt samenwerking als een kunde, een ambacht dat je kunt en moet leren. Hij beschrijft de ontwikkeling van het vermogen tot samenwerken vanuit de natuurlijke samenwerking tussen baby en moeder, via het ontluiken in het kind van het besef van haar autonomie, naar complexe vormen van samenwerken met de vreemdeling en de vijand. Hij laat zien dat de kunst van het samenwerken zich langs drie vectoren ontwikkelt:

1. Van een dialectische naar een dialogische vorm van gesprek. Dialectisch noemt Sennett het pomen en beargumenteren van jouw standpunt, naast of tegenover dat van een ander, op een manier die de ander dwingt tot het op zijn beurt innemen en beargumenteren van zijn standpunt. Dialogische communicatie wordt echter gekenmerkt door luisteren, door nieuwsgierigheid. Het is een openstaan voor het nieuwe dat een ander in je oproept, een ruimte, vaak onuitgesproken, die jou vreemd is. Het doel is niet direct tot een synthese te komen, maar er is wederzijds tolerantie voor de onzekerheid, de ambiguïteit die tussen mensen bestaat, en er is de wil om deze ruimte te onderzoeken.

Dit hangt samen met het tweede onderscheid dat Sennett maakt:

2. Tussen formeel en informeel spreken, of in zijn woorden: declaratief (bewerend, stelling nemend) of subjectief (onderzoekend, vragend) spreken: "Zou het kunnen dat...?" Deze laatste vorm geeft meer vrijheid aan de ander. Je legt minder het kader vast waarin de ander moet/mag denken, het is meer een uitnodiging dan een uitdaging. Het zo spreken vormt een skill, een kunde, Sennett vergelijkt deze kunst met die van de ambachtsman en de manier waarop deze omgaat met de fysieke weerstand van het materiaal waarin hij werkt.

3. De derde vector waarlangs deze kunst van het samenwerken zich ontwikkelt is die tussen sympathie en empathie. Sennett definieert sympathie als identificatie met de ander: "Ik voel jouw pijn". Hij ziet dit als een egoïstische manier van een ander bejegenen omdat de plaats van de ander in feite wordt ingenomen door jezelf: er is niets wat jij ervaart wat ik niet ook kan ervaren, je bent geen ander voor mij.

Vruchtbaarder is voor Sennett de empathie. Je kunt je niet identificeren met de ander, hij is je vreemd of zelfs antipathiek, maar je houding is er een van nieuwsgierigheid. Hij vergelijkt het met de houding van een wetenschapper tegenover een afwijkende uitkomst van zijn experiment. Hij wijst die niet af want het kan hem naar nieuwe wegen leiden. Deze houding van empathie blijft trouw aan het eigene van zowel jezelf en van de ander. Deze kunst van het samenwerken schept een verbindend weefsel tussen mensen waarin hun verschillen en zelfs hun conflicten zijn ingeweven.

Kortom: Wij "hebben" geen relaties met anderen, noch "zijn" wij onze relaties met anderen, maar wij zijn medescheppers van het weefsel tussen ons en de anderen.

Lisa

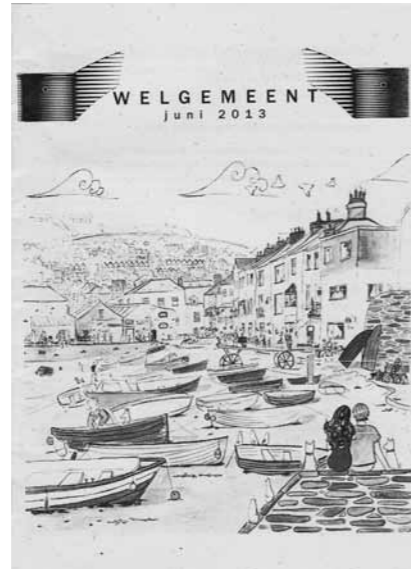
Uit CW-projecten

In het zomernummer van **Straatpraat** van De Lismortel uit Eindhoven staan twee interessante en leesbare stukken. Het ene gaat over **besluitvorming**, met name binnen een cluster, het andere over **samenwerking**, beide van Lisa. Het stukje over samenwerking nemen wij nu over in dit nummer van GA, dat over besluitvorming komt waarschijnlijk in Gewoon Anders nummer 119.

In verband met de toegankelijkheid van Centraal Wonen en de nieuwe richtlijnen die dat moeilijk maken, is het de Lismortel gelukt om met de verhuurder een nieuwe beheerovereenkomst te sluiten. Zij hebben kunnen bedingen dat **zij zelf de huur mogen verdelen** en zich niet persé hoeven te houden aan de door de corporatie vastgestelde huren. Zij kunnen dus heel ver gaan met een solidariteitssysteem!

De Leut, het blad van **CW-De Banier** in Rotterdam kondigt het **Repair Café - 'nu ook in Rotterdam Noord'** aan. 'Wat doe je met een stoel waarvan een poot los zit? Met een broodrooster dat niet meer werkt? Met een wollen trui waar motgaatjes in zitten?' Het Repair Café Rotterdam Noord leert je op een andere manier naar je spullen te kijken. Maar bovenal wil Repair Café laten zien dat repareren leuk is, en vaak heel makkelijk. Er zijn nu zo'n 120 Repair Cafés in Nederland. Zij worden geleid door vrijwilligers en hebben vooral een sociale functie.

Een hele bladzijde van De Leut van juni is gewijd aan het Kinderatelier: Wat er het afgelopen kwartaal is gedaan: Papier-maché, platte stenen zoeken en die beschilderen, origami gevouwen, o.a. tot aerodynamische vliegtuigjes met bochteffect, enz. En wat de wensen zijn voor de volgende maanden. Ook een indrukwekkend 'in memoriam' bij het overlijden van een medebewoonster.

Welgemeent, zo heet het blad van **CW-De Wandelmeent, Hilversum**. Zij hebben als eerst gebouwde CW-project veel bezoek van buitenlandse belangstellenden. De maandelijkse Welgemeent heeft altijd een gedicht op de achterkant en een steeds wisselende voorkant. Het juni nummer van dit jaar heeft een voorkant met een mooie mediterrane tekening (foto). In het augustus nummer van Welgemeent is uitgebreid aandacht besteed aan het overlijden van een huisgenoot.

CW7, Zevenkamp, Rotterdam, is nog bezig met het kopen van een deel van de woningen. Dit in verband met het faillissement van hun verhuurder, corporatie Vestia.

Ecodorpen in Nederland

In ZOZ 117 van Omslag vraagt Marta Resink zich af of de tijd rijp is voor een netwerk van ecodorp initiatieven in Nederland. Begin juli troffen zo'n veertig betrokkenen bij negentien verschillende initiatieven elkaar in Boxtel. Zij kwamen uit Zwolle, Brabant, Gaasterland, Texel, Drenthe, Wageningen, Groningen, Amsterdam, Leeuwarden, Houten en Nijmegen, en van bestaande projecten in België en Duitsland. EcoTribe in Teuge (Gld) is al dertien jaar een ecologische leefgemeenschap op basis van zelfvoorziening, maar noemt zich geen ecodorp. In de nieuwsbrief AWAL van Omslag staat een uitgebreid verslag van de aanloopdag op 5 oktober '13, waar ecodorp Bergen en EcoTribe Teuge zich hebben voorgesteld.

Eindhovense corporaties maken 'community'

Corporatie Trudo heeft bijna alle 276 sociale huurwoningen op een oud Philips fabrieksterrein toegewezen op motivatie en leefstijl. Kandidaten moesten onder meer aangeven wat ze aansprak aan wonen in een loft en wat ze dachten te gaan bijdragen aan het voormalige bedrijventerrein. Corporatie Woonbedrijf gaat bij de nieuwbouw voor studenten nog verder bij het creëren van een community. Hier bepaalt niet de inschrijftijd de kans op een woning, maar de mate van betrokkenheid en meedenken. (VK 15 aug.)

Het Groene Dak,

in Heemskerk, een woongroep in een voormalige boerderij, bestaat al heel lang. Er is behalve de moestuin van de bewoners ook een moestuin op het terrein waar 'mensen van buiten', die in de regio wonen, komen werken. Die groep is in de loop van hun ongeveer 25-jarig bestaan uiteraard van samenstelling veranderd, maar bestaat nog steeds. Nu zou men het een Transition Towns initiatief noemen, een duurzaam initiatief van burgers, dat ook wel 'een heel holistisch model' genoemd wordt! Dus, niets nieuws onder de zon?

Senior Samenhuizen,

voorbeeldboek woongemeenschappen van ouderen, samengesteld door Luk Jonckheere en Luc Steenkiste, is een gezamenlijke uitgave van Samenhuizen vzw en Wonen in Veelvoud in België en kost 6 euro. Omslag vindt de brochure (54 pag.) zo waardevol dat zij deze in de verkoop zullen nemen. (ZOZ 117) In hetzelfde nummer van ZOZ lezen we dat er een **nieuw woonwerkband, Nautilus**, (duurzaam) wordt gebouwd in Amsterdam, op het Zeeburgereiland. Er is nog woon- en werkruimte te koop voor huishoudens met een inkomen van 1 tot 1,5 maal modaal. Koopprijzen rond 200.000 euro.

G • G • G

Geluk zit in een

Wat verstaat u eigenlijk onder geluk? Veelal wordt er iets geantwoord waar de primaire behoeften van de mens centraal staan. Zoals de gezondheid van jezelf en je familie en vrienden, maar ook een prettige en vooral veilige plek om te wonen. Wat een geluk dat u, net als ik, die plek gevonden heeft.

Het spreekwoord mag dan aangeven dat geluk in een klein hoekje zit... in ons geval zit het in een grote boerderij. En wat een geluk dat bij die boerderij een moestuin, boomgaard en weilanden horen. Nog meer geluk dat er mensen wonen waar ik mijn leven graag mee deel. Wat een geluk dat er goede scholen in de buurt zijn voor onze zoon, dat wij van de geneugten van het platteland kunnen genieten maar ook in no-time naar theater en musea kunnen afreizen.

Wat een geluk dat er altijd wel iemand thuis is als de loodgieter, gasmeteropnemer, cv installateur of wie dan ook langskomt. Dat er iedere avond iemand uitgebreid voor ons kookt en wij dat zelf maar 1 keer in de week voor de rest hoeven te doen. Dat wij als we van vakantie terug komen en onze oprijlaan oprijden altijd verzuchten... "je zal er maar wonen". Wat een geluk dat iedereen bij ons mag zijn wie hij of zij is. Dat alle leeftijden zonder

problemen onder 1 dak kunnen leven. Dat met liefde klusjes voor elkaar gedaan worden, er altijd wel iemand zin heeft een filmpje mee te kijken in de huisbioscoop. Dat er weinig tot geen regels zijn maakt mij ook bijzonder gelukkig. Jaja wat een lofzang op mijn centraal woonproject. Natuurlijk zijn er ook heus wel een aantal minuscule zaken waar ik minder gelukkig van wordt. Dat kan ook niet anders als je met 14 totaal verschillende mensen een huis deelt. Het is al zo moeilijk om het leven met z'n tweeën zo in te richten dat je daar allebei gelukkig van wordt. Laat staan als dat voor 14 mensen geldt.

Of mijn medebewoners ook zo gelukkig zijn? Poeh, daar vraag je me wat... van mijn man en zoon weet ik het wel maar van de andere 11????? Jeemig! Wat als ze dat niet blijken te zijn? Moet ik me dan ook ongelukkig gaan voelen? Het me aantrekken dat wat mij gelukkig maakt voor hen misschien helemaal niet telt? Gatver ik word er bijkans ongelukkig van.

Ik wens u een mooie winter, zo'n lekkere koude die mij zo gelukkig maakt... u hopelijk ook!?

Hartelijke groet,

Esther

VERENIGING LVCW

Bezoekadres:
Lauwerecht 55, Utrecht
Postadres:
Postbus 19163, 3501 DD Utrecht
Telefoon: 06-13015869
Bank: 2015796
Internet: www.lvcw.nl
Mail: info@lvcw.nl

LIDMAATSCHAP

LVCW lidmaatschap voor *woongemeenschappen*: € 5,- per huishouden per jaar.
Voor *initiatiefgroepen* is het €2,50 per huishouden per jaar (met een minimum van € 13,- per jaar).
Lid-woongemeenschappen krijgen 1 'Gewoon Anders' per 6 huishoudens.
Individueel LVCW lidmaatschap (inclusief 'Gewoon Anders' abonnement): € 13,- per jaar.

PRIBORD

Voor woongemeenschap die nieuwe bewoners zoeken en voor mensen die een woongemeenschappen zoeken is er de gratis site: www.woongroep.net

BESTUUR

Voorzitter
Peter Bakker, Eindhoven
Penningmeester
Nico Meijerman
Bestuurslid
Riana Schoenmakers, Ede

BUREAU

Tienta Verlegh

ALGEMENE INFORMATIE

Kijk voor adressen van aangesloten woongemeenschappen, consultants, verwante (ook buitenlandse) organisaties, de digitale 'Gewoon Anders', het loggeernetwerk, studiemateriaal en allerlei actuele informatie over gemeenschappelijk wonen op: www.lvcw.nl
Op www.gemeenschappelijkwonen.nl ook adressen van andere woongemeenschappen en uitgebreide informatie voor nieuwe initiatiefgroepen en voor bestaande woongemeenschappen.

Snell Drukkerij Pasklaar

Voor Verantwoord
Drukwerk

AL MEER DAN
25 JAAR

Nu ook banners en webdesign
www.drukkerijPasklaar.nl

Landelijke Vereniging Centraal Wonen
Postbus 19163
3501 DD Utrecht
Tel. 06-13015869

GEWOON ANDERS

UITGAVE VAN DE LANDELIJKE VERENIGING CENTRAAL WONEN

INHOUD:

COLOFON.....	2
NUMMER 100 VAN GEWOON- ANDERS, maar dan anders.....	2
SAMEN STA JE STERKER.....	4
MEDIATION HERSTEL.....	5
EEN VRLJBUCHT OP LISBURG.....	6
LANDELIJK EN IDEALISTISCH PROJECT IN HEEMSKERK.....	8
DE TOEKOMST is aan betaalbaar gemeenschappelijk.....	11
GEWENSCHAPPELIJK WONEN OP LEEFTIJD.....	12
FIETSENHOK.....	13
AL 100!.....	14
EEN MAATSCHAP IS BETER DAN EEN ESCHTIER.....	15
NUMMER 100, 30 JAAR.....	16
SAMENLEVEN KUN JE ALLEEN.....	17
LICHTE RELATIES.....	18
DOELSTELLINGEN LV CW.....	19

GEHEEL anders

DUBBELDIK
ZOMERNUMMER

GEWOON ANDERS

uitgave van de landelijke vereniging centraal wonen

NO
ME
TIN
GSD
AG

G in Thedingsweert

CENTRAAL WONEN & Geluk

BEZOEK UIT AMERIKA

BESTUURSLEDEN GEZOCHT!

2013
JAARGANG 36, NR. 118
LOSSE NUMMERS 3,50

aat

VCW
W de
eent

I-TEST

Informeer vrijblijvend naar
de mogelijkheden.

www.drukkerijpasklaar.nl
info@drukkerijpasklaar.nl